

Nové dovednosti jsou klíčem k využití příležitostí Průmyslu 4.0

Anotace: Český trh práce prochází dramatickými změnami. Včasné pojmenování potřebných nových dovedností v jednotlivých odvětvích a profesích může zásadně urychlit změny ve vzdělávání dětí a dospělých. Díky aktivitě MPSV usilují experti z firem, výzkumu i vzdělávání o definování nových dovedností a kompetencí a jejich implementaci do systému vzdělávání a praxe ve vybraných deseti sektorech hospodářství.

Kompetence 4.0 jsou systémovým projektem, jehož ambiciózním cílem je nastavit pružné změny v systému kompetencí v souvislosti s novými potřebami, které s sebou přináší průmyslová revoluce 4.0 zahrnující trend digitalizace, automatizace a návazné změny na trhu práce. Ze všech evropských států má Česká republika s více než 45 % HDP největší podíl průmyslu na celkové ekonomice ČR. Patří tedy mezi země, pro něž Průmysl 4.0 přináší velké příležitosti. Naše republika disponuje technicky zaměřenými pracovníky, kteří mají předpoklady se rychle adaptovat na změny, jež průmyslová revoluce přináší. Zásadní změny a potřeba rozsáhlých inovací dopadnou de facto na všechny obory lidské činnosti. Podle [studie](#), kterou zpracovala společnost PricewaterhouseCoopers, může do patnácti let nahradit automatizace až 40 % lidské pracovní síly.

Nejvíce pracovních míst, kterých se dotknou změny související s Průmyslem 4.0, je obsazeno pracovníky s nižším vzděláním. Podle zmíněné studie je Česká republika čtvrtou nejohroženější zemí změnami na trhu práce ze sledovaných 29 vyspělých zemí. Podle predikce OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) [Employment Outlook 2017](#) dojde do roku 2035 k zániku nebo změnám u téměř poloviny pracovních pozic v ČR, odborníci ale současně předpokládají vznik nových atraktivních pracovních míst, a to především v regionech s vhodně kvalifikovanými lidmi.

Cílem projektu Kompetence 4.0 je usnadnit adaptaci institucí trhu práce na změny, ke kterým již několik let dochází.

Vzhledem k očekávaným změnám je potřeba v krátkém čase transformovat vzdělávání, přehodnotit funkce a obsah počátečního vzdělávání a nastavit systém celoživotního učení jako přirozené součásti životní cesty každého člověka. Potřeba kvalitního celoživotního vzdělávání se rovněž ukazuje i při společenské nestabilitě a výraznějších ekonomických výkyvech. Employment Outlook 2020 OECD si všímá rizikových pracovních míst, která zastávají lidé nekvalifikovaní, na částečný úvazek či OSVČ. Ohroženou skupinou jsou i mladí lidé, kteří se teprve chystají vstoupit na trh práce. Na nesoulad dovedností a požadavků trhu práce obecně nelze pohlížet pouze měřítkem počtu ohrožených lidí. Podle průzkumu OECD přibližně 22 % pracovníků uvádí, že jejich kvalifikace je vyšší, než vyžaduje jejich současné zaměstnání, přičemž 13 % pracovníků naopak nemá dostatečnou kvalifikaci.

Potřeba adaptace na Průmysl 4.0 spojila odborníky z řad zaměstnavatelů a vzdělávacích institucí, kteří společně vytvoří vhodné metodické postupy pro včasnou identifikaci budoucích požadavků trhu práce. Předpokladem pro změny v celoživotním učení je pravidelná aktualizace takzvaných kompetenčních pyramid. Kompetenční pyramidy obsahují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, a jejich míry pro konkrétní uplatnění na trhu práce. Tyto jsou východiskem pro další systémy, [Národní soustavu povolání](#) (NSP) a [Národní soustavu kvalifikací](#) (NSK), ale i takzvané rámcové a školní vzdělávací programy pro střední (nejen) odborné vzdělávání a studijní programy vysokých škol. Součástí projektu je rovněž ověření a zavedení prvků duálního vzdělávání (především odborného výcviku a praxe ve firmách) a jejich implementace do školních vzdělávacích programů.

Prvním krokem zahájené realizace projektu byl výběr celkem deseti sektorů hospodářství, v nichž se pilotně nastaví reakční proces v souvislosti s budoucími požadavky trhu práce. Vybraným sektorům odpovídá také zaměření zapojených škol a spolupracujících firem, jedná se o sektory:

Elektromobilita, Energetika, Chemie, Informační a komunikační technologie (kybernetická bezpečnost), Kreativní průmysl (herní průmysl), Logistika, Maloobchod se zaměřením na e-commerce a internetový marketing, Moderní průmyslová/strojírenská výroba, Potravinářství a Stavebnictví.

Projekt se v současné době nachází ve fázi komunikace s výzkumnou a aplikační sférou, v jejímž rámci byli osloveni odborníci ze zmíněných sektorů. Ti tvoří pracovní skupiny složené ze 12 až 15 expertů za každé odvětví. Jejich úkolem je v průběhu dvanácti setkání zmapovat nové kompetence v dané oblasti, jejich zařazování, zajištění vzájemné provázanosti a začlenění do kontextu širokého a oborového kvalifikačního základu. Výstupy pracovních skupin se stanou základem pro zpracování sektorových kompetenčních pyramid a vymezení provazeb na NSP a NSK.

Aktivitu zastřešuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Z řad zástupců zaměstnavatelů na projektu spolupracuje v roli dodavatele Hospodářská komora ČR a Svaz průmyslu a dopravy ČR, v konsorciu se společností TREXIMA, která se zabývá analýzami trhu práce a odborným mzdovým a personálním poradenstvím. Na regionální úrovni se projektu v roli partnerů projektu účastní čtyři teritoriální pakty zaměstnanosti Moravskoslezského, Ústeckého, Zlínského a Středočeského kraje. V těchto čtyřech regionech jsou aktuálně uzavírána partnerství středních škol a firem pro ověření výstupů projektu při implementaci prvků duálního vzdělávání.

V rámci Ústeckého kraje realizuje projekt Kompetence 4.0 Odbor strategie, přípravy a realizace projektů.

Pracovní skupiny zahájily svou činnost během listopadu a prosince 2020. Pokud byste měli zájem se do nich zapojit, obraťte se, prosím, na kontaktní osoby projektu. Kontakty a další důležité informace o projektu naleznete na webu realizátora projektu: <https://www.mpsv.cz/web/cz/kompetence>.

Zdroje:

Skills Matter: Další výsledky průzkumu dovedností dospělých, OECD, 2019. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/1f029d8f-en/1/1/1/index.html?itemId=/content/publication/1f029d8f-en&csp=9ca26e268264865d390e376cd0e17bb9&itemIGO=oecd&itemContentType=book>

Employment Outlook 2017, 2020, OECD. <http://www.oecd.org/employment-outlook>

Jak ovlivní automatizace pracovní místa? https://www.pwc.co.uk/services/economics/insights/the-impact-of-automation-on-jobs.html?utm_campaign=sbpwc&utm_medium=site&utm_source=articletext